

Korstmossen bij Kerk aan Zee

Korstmossen zijn een symbiose tussen algen en schimmels. Korstmossen groeien bijna overal. Maar korstmossen hebben de tijd nodig. Ze groeien niet heel snel. Daarom groeien ze niet op tijdelijke oppervlakken zoals een blaadje, een mos of een veel belopen wandelpad. Daarnaast moeten ze zich wel kunnen hechten. Ramen en glimmende granieten grafstenen worden daarom meestal ook niet begroeid met korstmossen.

Korstmossen zijn klein. Soms lijkt het of korstmossen er niet zijn, maar dan zijn ze er toch als je met een goede loep gaan zoeken.

Figuur 1 Rossig Schriftmos

Figuur 2 Kauwgommos

Nederland kent ruim 650 korstmossen. Welke soort waar groeit hangt af van de mate belichting, luchtvochtigheid, zuurgraad en ruwheid van het oppervlak, waar ze groeien en/of dit oppervlak van bast, steen of grond is. Begraafplaatsen en kerken zijn daardoor vaak heel interessant. Ten eerste kun je op de meeste begraafplaatsen veel verschillende soorten steen vinden. Steen is van nature in Nederland afwezig. Je hebt bijvoorbeeld graniet,

kalksteen, beton, mortel en lava. Ten tweede staat de tijd er relatief stil. Korstmossen hebben de tijd nodig om tot ontwikkeling te komen. Bij begraafplaatsen en kerken waar frequent met de hogedrukreiniger alles schoongemaakt wordt, krijgen korstmossen minder kans.

Kerk aan Zee is een mooi idyllisch gelegen kerkje uit de 15de eeuw. Doordat het zo oud is hebben korstmossen zich er door de eeuwen heen gevestigd. Natuurlijk worden ze soms weggepoetst, maar vaak weten ze hun weg daarna sneller terug te vinden doordat ze niet helemaal weggepoetst zijn. De oude bakstenen zijn zacht en vragen om zachte mortel. Deze combinatie komt landelijk nog maar weinig voor en zorgt ervoor dat de

Figuur 3 Muurblaaskorst

gespecialiseerde korstmossen van oude muren te vinden zijn. De situering van de Kerk aan Zee is voor de korstmossen ook bijzonder. Het kerkje ligt in bos, maar ook aan het water van de voormalige Zuiderzee. Dit zorgt ervoor dat de luchtvochtigheid relatief hoog is.

Op de kerk, de begraafplaats en de bomen erop zijn de afgelopen jaren meer dan 90 soorten korstmossen gevonden. Een hoge diversiteit voor zo'n klein kerkje met een beperkte begraafplaats. De locatie is dan ook landelijk bekend als een interessante plek voor korstmossen. Bijzondere soorten zijn Rossig Schriftmos, Wattig Schriftmos, Muurschriftmos, Muurblaaskorst en Asperinekorst.

Erik van Dijk
Nijmegen